

Mi is az a kompetencia?

© 2004 Balogh Andrásné dr.

Piacképes szakképesítés - munkaerőpiaci orientáció

- Megváltozott munkatartalom
- Megváltozott gazdasági környezet
- Rögzült tudás - változó tudás: csak együtt alakítható!

© 2004 Balogh Andrásné dr.

Csúcstechnológia

Az első elektronikus számítógép 1946, USA

- 30 millió dollár**
- 18 ezer elektroncső**
- 30 tonna**
- 150 nm felület**
- 150 kW teljesítmény**
- 15-20 másodpercenként lekapcsol**

© 2004 Balogh Andrásné dr.

Csúcstechnológia

Ha az autógyártás is a mikroelektronika fejlődési ütemét követte volna, akkor ma:

- 10 DM a középkategóriás autó ára**
- 100 000 km/h a végsebesség**
- 5000 személyes**
- 0,5 liter benzint fogyaszt 1000 km-en**

© 2004 Balogh Andrásné dr.

Csúcstechnológia

- **A sebesség bővítése**
kevés adat, sok művelet
- **Sebesség, megnövekedett tár méret**
sok adat
- **Ár - méret- intelligencia**
könnyű kezelhetőség, felhasználóbarát szoftverek
- **Multimédia rendszer**
virtuális valóság
- **Személy -személy kapcsolatok (hálózatok)**
a távközléstechnika és az elektronikus média integrációja

© 2004 Balogh Andrásné dr.

Régi gazdaság - Új gazdaság

A következőkben bemutatjuk az oktatás néhány jellemzőjét a "rég" és az "új" gazdasági környezetben.

(Merril Lynch, John Konrad és John Doer nyomán.)

© 2004 Balogh Andrásné dr.

Régi gazdaság - Új gazdaság

• felsőfokú végzettség megszerzése: 5 év	• felsőfokú végzettség megszerzése: 50 év
• továbbképzés: költség	• továbbképzés: verseny előny
• távoktatás (distance)	• on-line tanulás (distributed)
	• multimedia központok
• levelezés + video	

© 2004 Balogh Andrásné dr.

Régi gazdaság - Új gazdaság

• az átlag számára készített program "kész ruha"	• egyénre szabott programok
• földrajzilag adott intézmények (helyi)	• nagy nevű intézmények, híres tanárok
• izolált	• virtuális tanuló közösségek

© 2004 Balogh Andrásné dr.

Régi gazdaság - Új gazdaság

- földrajzilag adott helyi intézmények
- nagy nevű intézmények, híres tanárok
- izolált
- virtuális tanuló közösségek
- egy szakma
- életen át tartó tanulás
- alkalmazottak és vezetők
- teamek
- biztonság
- kockázat

© 2004 Balogh Andrásné dr.

Régi gazdaság - Új gazdaság

- monopólium
- verseny
- munkakör megtartás
- munkakör teremtés
- fizetés
- (rész)tulajdon, opciók, előjogok
- gépek, eszközök
- szellemi értékek
- nemzeti
- globális
- megállapodottság
- gyorsaság, változás
- szabványok
- vevő, választás

© 2004 Balogh Andrásné dr.

Régi gazdaság - Új gazdaság

- felülről vezérelt
- megosztott
- hierarchikus
- hálózati
- szabályozás
- állami/magán partneri kapcsolat
- null szaldo
- nyereség
- követelések
- beruházás
- nyugalmi állapot
- irány előre
- just in case - rendszer
- just in time - rendszer

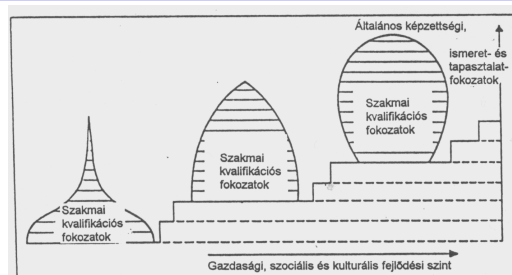
© 2004 Balogh Andrásné dr.

Régi gazdaság - Új gazdaság

- tárgyi tudás
- konstruktív tudás
- ipari társadalom
- tanuló társadalom
- személyes kapcsolat (face to face)
- számítógépre épülő
- kommunikáció
- hagyományos okt. intézmények
- flexibilis innovatív szervezetek
- utasítások
- egyénre szabott tanulás

© 2004 Balogh Andrásné dr.

Szakmai kvalifikációk alakulása a céhes kézműipartól napjainkig

© 2004 Balogh Andrásné dr.

KULCSKVALIFIKÁCIÓK

Dieter Mertens, 1974 :
Felértékelődnek a
NEM SZAKMA-SPECIFIKUS
ismeretek, készségek, képességek

KULCSKVALIFIKÁCIÓK
„Job killer” „Állásgyilkos”

© 2004 Balogh Andrásné dr.

KULCSKVALIFIKÁCIÓK

- önálló tanulás
- rugalmasság
- kreativitás
- önálló információszerzés és feldolgozás
- team munka
- önállóság
- terhelhetőség
- információs és kommunikációs technikák és technológiák ismerete és kezelése
- kommunikáció ...

© 2004 Balogh Andrásné dr.

A kompetencia fogalma a szakképzés szempontjából

A fogalom bevezetésének háttérében általában a **SZAKKÉPZÉS MINŐSÉGE** javításának igénye húzódik meg, definícióját markánsan alakítják az adott országok problémái, az általánosságok szintjén mindig nemzetközi célok szerepelnek.

© 2004 Balogh Andrásné dr.

A kompetencia fogalma

a posztindusztriális társadalom következményeként

- A globalizáció hozta létre a nemzetközi kvalifikációk, az **EURO-KOMPETENCIÁK** meghatározásának igényét.
- A "tér megnagyobbodása" a **KOMPETENCIÁK MOBILITÁSÁT**, azaz a képzés és a **MUNKAERŐPIAC MOBILITÁSÁT** igényli.

© 2004 Balogh Andrásné dr.

A kompetencia fogalma

pedagógiai - pszichológiai megközelítésből

Amikor a kompetenciáról beszélünk, akkor a legtágabb értelemben vett intelligenciáról szólnunk: a "mit" egyszerű tudásán túl a "hogyan" tudását is magába foglaló operatív intelligenciáról. A kompetencia ugyanis akcióra vonatkozik, a környezet megváltoztatására csakúgy, mint a környezethez való alkalmazkodásra.
(Bruner)

© 2004 Balogh Andrásné dr.

A kompetencia fogalma

általánosan értelmezve

- Mentális vagy fizikai cselekvőképesség egy komplex, dinamikus, nem teljesen meghatározott (determinált) szituációban
- képesség és attitűd a szakmai és magánélet szervezésére változó körülmények között
- nemcsak egyéni, hanem társadalmi jelenség is.

(Hartmann és Erpenbach nyomán)

© 2004 Balogh Andrásné dr.

A kompetencia fogalma

az emberi erőforrás gazdálkodás szempontjai alapján

Igény: Előre jelezhető és mérhető teljesítmény, megalapozott munkaerő fejlesztés

Kompetencia: egy személy alapvető, meghatározó jellemzői, melyek okozati kapcsolatban állnak a kritériumszintnek megfelelő hatékony és/vagy kiváló teljesítménnyel

© 2004 Balogh Andrásné dr.

A kompetencia fogalma

az emberi erőforrás gazdálkodás szempontjai alapján

A kompetencia öt típusa

- .Az ismeretek, a tudás, készségek, jártasságok (skills): bizonyos fizikai és szellemi feladatok teljesítésének képessége
- .Szociális szerepek, értékek
- .Én – kép
- .Személyiségvonások
- .Motivációk

(Mohácsi Gabriella nyomán)

© 2004 Balogh Andrásné dr.

A kompetencia fogalma

a munkaközelemzésen alapuló tananyag fejlesztési eljárás során

A kompetencia egy foglalkozás adott feladatának az elvégzéséhez szükséges ismereteket, magatartásformákat (attitűdöket) és képességeket jelenti (DACUM)

© 2004 Balogh Andrásné dr.

A kompetencia fogalma

a munkaerőpiac szereplőinek szempontjából

- **MUNKAVÁLLALÓ:** kompetensnek lenni annyit jelent, hogy képes a cégek igen gyorsan változó követelményeinek megfelelni.
- **VÁLLALAT:** Csak a munkatársak kompetencia portfólióinak ismeretében lehet reális vállalati stratégiákat kialakítani

© 2004 Balogh Andrásné dr.

A kompetencia

a mérhetőség szempontjából

- Mérése kvantitatív vagy kvalitatív jellemzés, és/vagy összehasonlító leírás.
- A kompetenciák mérése a kognitív ismeretek mérésére berendezkedett pedagógia gyakorlatot új megoldásokra kényszeríti, mint ahogy a kompetenciák fejlesztése is a tanulási formák és módszerek pluralizmusát követeli meg. E kétfajta követelmény teljesítésének lehetőségét kínálja a projektben szerveződő oktatás.

© 2004 Balogh Andrásné dr.

Kompetencia rendszerek

Taxonómiai jellegű (pedagógiai)	Halifax (brit tanácsadó cég)	Bankfiók vezető (német)
------------------------------------	---------------------------------	----------------------------

szakmai	társas	általános
módszer irányultságú	személyes	szociális
együttműködési szociális	folyamat	értelmi vezetői szakmai

© 2004 Balogh Andrásné dr.

Hatékony módszerek

- Projekt módszer
- Dán modell
- Svéd modell
- Motiválás a mobilitással

© 2004 Balogh Andrásné dr.

Tanári kompetenciák

Hagyományos

- tanítási tevékenység
- a tanítás tervezése
- a szakma közvetítője

© 2004 Balogh Andrásné dr.

Újabb

- curriculum fejlesztés
- tanácsadó
- a mobilitás közvetítője

Tanári szerepek

- kognitív kompetenciák fejlesztése
- szociális kompetenciák fejlesztése
- kommunikációs kompetenciák fejlesztése

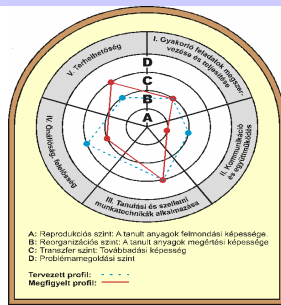
figyelem a tanulók különbözőségére, a tanulási szokásokra és készségekre (a képzési programok feltételeznek bizonyos tanulási készségeket, képességeket, rendszerint magasabbakat mint a valóság, jóval hasznosabb empirikusan meggyőződni az erősségekről és gyengeségekről)

© 2004 Balogh Andrásné dr.

Kulcskvalifikációs profil

- Piacképes szakképesítés
- Módszertani megközelítések

PETRA projekt (Berlin-München)
nyomán

© 2004 Balogh Andrásné dr.

Prezentációs stratégiák

(Knausz Imre nyomán)

•Jellemző prezentációs stratégia: A tanár tud valamit, amit a tanulók nem tudnak, meg kell mondani nekik

•Tipikus módszerek: tanári előadás, elbeszélés, magyarázat, szemléltetés, tanári kérdés tehát minden olyan helyzet, amikor alapvetően a tanár beszél az egész osztálynak, és a tanulóknak rá kell figyelnie.

© 2004 Balogh Andrásné dr.

A kompetencia fogalma

a munkakörelemzésen alapuló tananyag fejlesztési eljárás során

A C KOMPONENS KOMPETENCIA DEFINÍCIÓJA:

A kompetencia egy foglalkozás adott feladatának az elvégzéséhez szükséges ismereteket, magatartásformákat (attitűdöket) és képességeket jelenti (DACUM)

© 2004 Balogh Andrásné dr.